СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 8-го Цвѣтня 1897. | Число 15.

Календарь.

Цвѣтень.

8	Ч.	Матроны муч.
9	П.	Иларіона, Стефана
10	С.	Марка пр., Кирила
11	Н.	5. ПОСТУ. Іоана лѣств.
12	П.	Иватія еп., Аполонія
13	В.	Маріи египетскои
14	С.	Тита преп.

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи. — Справы „Союза“. — Дороги Братя. — Напасть на гладкôй дорозѣ. — Вѣсти изъ старого краю. — Новинки. — Справы робôтничи. — Заплатили за „Свободу“. — Фейлетонъ: Въ Карпатахъ. — Чи знаешь той край? — Якъ сто лѣтъ тому судили людей. — Оголошеня.

Вôдъ Редакціи

Пригадуемо всѣмъ предплатникамъ „Свободы“, щобы чимъ скорше вырôвнали залеглости, бо неохочимъ до платнѣ будемо змушенѝ вздержати высылку часописи.

Нашихъ приклонниковъ просимо ширити нашу часопись и подавати намъ всѣлякѝ вѣсти зъ своихъ плейзôвъ.

Хто заплатить зъ горы $2.00 за „Свободу“ дôстане въ подарунку Календарь.

ЧИТАЙТЕ!

Вже дуже мало есть у насъ на складѣ Календарôвъ „Союза“. Хто хоче мати ту прекрасну книгу — най пришле **55** цнт. на адресу:

Mr. Michael Fekula
Mt. Carmel, Pa.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

ПРОСИМЪ ПЕРЕЧИТАТИ ТО НА МІТИНҐУ!

Дорогѝ Братя, высокоповажанѝ члены!

Зъ причины, що уже дуже близкій часъ до головнои конвенціи нашого товариства „Рускій Народный Союзъ“ — Выдѣлъ того заряджуе вже завчасу такѝ приготовленя:

1) Всѣ члены маютъ до 15. мая с. р. заслати до касіера п. Юрія Хиляка свое мѣсячне, такъ щобы до конвенціи, котра вôдбуде ся въ початку мѣсяця юнія, не були виннѝ ничь до касы „Р. Н. С.“

2) Вповажанѝ панове секретарѣ, на котрыхъ руки були пôсланѝ грамоты и статуты, маютъ стягнути вôдъ членôвъ по 25 цт. яко належитôсть за повысшѝ папери и заслати разомъ зъ мѣсячнымъ до касы.

3) За вôдзнаки, засланѝ до роспродажи, маютъ або надôслати грошѣ або безусловно до того речинця т. е. до 15. мая с. р. вôдослати ихъ головн. секретареви.

4) Панове секретарѣ схочуть подати головн. секретарови якъ найдокладнѣйше имена тыхъ членовъ, котрѝ заплатили за грамоту, статутъ и вôдзнаку. То зробятъ въ той способъ, що на боцѣ „выказу“ мѣсячнои уплаты побôчь даного члена напишуть буквы Г. С. В. Если-жь членъ заплативъ лишь за грамоту и статутъ, то буквами Г., С.

5) Щобы однакъ выповнити тѝ роспорядженя Выдѣлу и причинити ся тымъ до конечного порядку — просить ся тыхъ членовъ и братствъ, котрѝ звычайно вôдбуваютъ свои мітинґи въ другôй половинѣ мѣсяця, щобъ въ мѣсяцю маю вôдбули свôй мітинґъ въ першу або другу недѣлю, на нѣмъ зложили весь довгъ и заслали до касы „Р. Н. С.“ до Олифанту.

Цѣль тыхъ роспоряджень есть та, що Выдѣлъ на своимъ засѣданю приказавъ головн. секретареви зробити якъ найдокладнѣйшій выказъ стану касы нашого товариства, дати то выдрукувати и двѣ недѣли передъ конвенцією розôслати до всѣхъ членôвъ, щобъ кождый знавъ, якъ провадятъ ся дѣла нашого „Союза“, а тымъ бôльше делеґаты, высланѝ на головну конвенцію. Длятого тѝ роспорядженя мусятъ бути выповненѝ.

Мы цѣлкомъ певнѝ, що всѣ члены задоситьучинятъ просьбѣ Выдѣлу. Мы на тôй конвенціи маемъ показати, що

„Руска слава не вмре, не загине“ —

мы маемъ загрѣти ся тамъ рускимъ словомъ, рускою чудною пѣснею до дальшои дѣяльности около добра нашого товариства.

Мѣсце и часъ конвенціи подасть ся осôбными картками и черезъ газету „Свобода“.

Зъ огляду, що пôдчасъ конвенціи „Р. Н. С.“ буде мати великій выдатокъ, просимъ ще разъ о вырôвнане своихъ залеглостей передъ высше означенымъ часомъ.

Просячи Васъ о бôльше членôвъ остаемъ зъ довжнымъ поважанемъ.

За Выдѣлъ „Р. Н. Союза“

Иванъ Глова
председатель.
О. М. Стефановичъ
секретарь.

Приступили слѣдуючѝ новѝ члены:

Зъ OLYPHANT, PA.

	Число въ гол. книзѣ:
1. Губякъ Констан.	547
2. Щеснякъ Емил.	548
3. Кузьмякъ Флявіянъ	548
4. Лисовицъ Антôнъ	549
5. Радко Стефанъ	549
6. Кобеля Антôнъ	550
7. Прибила Иванъ	550
8. Спѣвакъ Петро	551
9. Хилякъ Юлія	551

Зъ ANSONIA, CONN.

Братсво св. АА. Петра и Павла.

10. Феленчакъ Ник.	516
11. Пôдбережнякъ М.	517
12. Скрипакъ Василь	517
13. Перунъ Иванъ	518
14. Студентъ Филипъ	518
15. Семаницкій Мат.	519
16. Перунъ Данько	519
17. Феленчакъ Кузьма	520
18. Пôдбережнякъ Ан.	520
19. Горбаль Кирило	521
20. Горбаль Онуфрій	521
21. Обуханичь Василь	522
22. Цѣркотъ Стефанъ	522
23. Докля Антоній	523
24. Венцко Иванъ	523
25. Студентъ Федоръ	668
26. Цѣркотъ Йванъ	668
27. Клянцко Мих.	669
28. Кмецъ Михаилъ	669
29. Хваликъ Демко	670
30. Хомикъ Стефанъ	670
31. Маджѣкъ Грицъ	671
32. Дутканичь Петро	671
33. Дутканичь Конст.	672
34. Горбаль Алексей	672
35. Дзядикъ Гаврило	673
36. Карпякъ Петро	673
37. Хомковичь Павелъ	674
38. Корѣнъ Семанъ	674
39. Фешь Иванъ	675
40. Цѣркотъ Іоакимъ	675
41. Цѣркотъ Федоръ	676

Зъ ST. LOUIS, MO.

Братство св. Архистратига Михаила.

42. Копча Михаилъ	687
43. Копча Григорій	687
44. Соляръ Онуфрій	688
45. Курила Яковъ	688
46. Качмарчикъ Яковъ	689
47. Риджикъ Павло	689
48. Савчакъ Михаилъ	690
49. Риджикъ Лука	690
50. Марочко Симеонъ	691
51. Зидикъ Максимій	691
52. Штекля Антоній	692
53. Хромоґа Михаилъ	692
54. Курила Теодоръ	693
55. Федакъ Илько	694
56. Копча Томко	693

Зъ MAYFIELD, PA.

57. Сернякъ Стефанъ	700

Зъ ST. CLAIR, PA.

58. Чебаръ Иванъ	426

Зъ MT. CARMEL, PA.

59. Маринякъ Мих.	621
60. Адамъ Юрій	621
61. Штефанъ Иванъ	622
62. Фекула Василь	622
63. Всч. о. Макаръ Ст.	623

Зъ JERSEY CITY, N. J.

64. Подлясковичь Кон.	414
65. Сиротякъ Прокôпъ	415
66. Геренчакъ Данько	415
67. Чухта Иванъ	416
68. Хованець Матѣй	416
69. Ходаба Тимко	417
70. Капѣтула Алексей	417
71. Урбанъ Ив. (стар.)	418

Зъ McADOO, PA.

72. Корба Иванъ	650
73. Бесѣдка Петро	650

Зъ SIMPSON, PA.

74. Гура Иванъ	586

О. М. Стефановичъ
секретарь.

ДОРОГИ БРАТЯ!

Пригадуете собѣ, що мы писали въ 13. ч. „Свободы“ въ статѣ „Кровавый банкетъ“, наклинуючи Васъ до складокъ на сироты по герояхъ, погибшихъ въ Галичинѣ въ оборонѣ хлопскихъ правъ. Такъ, мы се пôднесли зъ великимъ признанемъ для жертвъ поцѣленыхъ жандармскою кулькою, а зъ обуренемъ для верховодячои партіи, котра силомôцю, не жахаючись найдикшихъ средствъ, хоче по хлопскихъ каркахъ дôйти до выгôдного панованя.

Та се, що мы писали, се лишь частина зъ того, що зъ нашими рускими людьми выправляли пôдчасъ выборôвъ до рады державнои. Ажъ недавно зъ краевыхъ часописей довѣдали ся мы, що Галичина, тота краина, де допчуть ся права Божѝ и людскѝ, була пôдчасъ выборôвъ чистымъ пекломъ, краиною розбишацкою, въ котрôй гайдамацкѝ ватаги паньскихъ посѣпакôвъ знущали ся безкарно надъ нашими людьми, прійшовшими вôддати свои голосы на прихильного хлопскôй справѣ кандидата.

У насъ нема слôвъ, щобъ напятнувати брутальне поведене, верховодячои партіи взглядомъ нашихъ Братôвъ.

Намъ тôлько лишае ся заложити протестъ противъ тыхъ насильствъ, та почтити память тыхъ героѣвъ, котрѝ за хлопску справу наставляли свою грудь на жандармску кульку.

Если-жь тѝ героѣ, котрыхъ повбивали при выборахъ, посвятили себе для добра загального, незважаючи на будучій плачь осиротѣлыхъ дѣточокъ и жѣнокъ, то мы зъ за синого моря, ихъ браты, вôдчуймо той бôль и плачь, якій тисне ся до осироченыхъ очей, и обôтрѣмъ ту гôрку сльозу.

Братя! За богато бесѣдувати до Васъ, значилобъ посуджувати Васъ о закаменѣлôсть серця. Мы знаемо, що кождый зъ Васъ вôдчувъ нашѝ слова.

Пригадуемо еще разъ: скиньте ся по центови, а узбиранѝ грошѣ зашлѣть до редакціи „Свободы,“ а мы вже вышлемо ихъ до краю. Имена всѣхъ жертводателѣвъ выпишемо въ „Свободѣ“ на вѣчну память!

Братя! Лишь скоро до дѣла! Два разы дае той, хто скоро дае!

Для сиротъ по убитыхъ рускихъ герояхъ при выборахъ галицкихъ до рады державнои зложили:

Зъ Mt. Carmel, Pa.

С. Ст. Макаръ	$3.00
Алекс. Галабурда	2.00
Михаилъ Фекула	1.00
Ст. Шиманьскій	1.00
Василь Фекула	1.00
Юстинъ Щипчикъ	1.00
Гнатъ Трохановскій	1.00

Напасть на гладкôй дорозѣ.

Кождого, хто читавъ зовсѣмъ обективну и не маючу на цѣли кого-небудь обидити допись зъ Jersey City, N. J., помѣщену въ 11. ч. „Свободы“ — здивувати злость ... допись выкликала ... православныхъ с... кôвъ. Злость тоту ... они на паперъ въ 14. чис. „Прав. Ам. Вѣстника“, забувши при тôмъ поперекручувати факты*) и накинутись на „Свободу“ и еѣ редактора.

Прикра се рѣчь и непотрѣбна, бо шкода часу и паперу на сѝ полеміки ... православными, тымъ бôльше, що „Свобода“ зовсѣмъ не унія̈тска газета въ тôмъ змыслѣ якъ прим. Ам. православный — але „органъ „Союза“ и часопись для руского народа въ Америцѣ“, що мае кромѣ писаня о вѣрахъ ще другѝ задачѣ. — Але дарма! и найменчій хробакъ боронить ся, если ему дѣе ся кривда.

А тутъ кривда дѣесь и бувшому ред. о. Н. Дмитрову и „Свободѣ“ и авторови згаданои дописи. Знаючи дуже добре неприсутного теперь тутъ о. Д-ва, а також знаючи факты о котрыхъ въ дописи бесѣда и самого еѣ автора, уважаю себе за компетентного сказати пару слôвъ, у вôдповѣдь згаданымъ добродѣямъ.

Оо. православнѝ велику кривду зробили о. Дм. (не говорячи вже о провинѣ противъ приличія дневникарского) кажучи, що вôнъ черезъ помѣщене сеи дописи „мавъ намѣръ обкрасти ...

*) Добребъ було щобы кождый, хто хоче довѣдатись по чіимъ боцѣ правда, прочитавъ собѣ и порôвнавъ 11. ч. „Свободы“ и 14. ч. „Прав. Ам. Вѣстника“.

(Продовжене на другôй сторонѣ.)

ВЪ КАРПАТАХЪ.

— НАПИСАВЪ —
Стефанъ Хлопôвъ.

(Конецъ).

Цѣлый берѣгъ вкрыли жѣнки, що держали клуночки зъ поживою для своихъ чоловѣкôвъ; коло нихъ тулилась купка дѣтей малыхъ и бôльшихъ, одно вѣ одного босонôжъ, простоволосѝ, въ помаранôй сорочинѣ, котрои розпоромъ вызиравъ опаленый, надутый животикъ.

Въ пристани Гуцулы вертѣлись при роботѣ, мовь мурашки. Декотрѝ зъ нихъ, поправляли ще свою дарабу, а иншѝ, що змогли вже упоратись — налягали на своихъ товаришôвъ до поспѣху, щобъ у часъ вôдплысти.

Все клекотѣло мовь у горнику. Шумъ воды, ненастанне наклинуване керманичôвъ, стукôтъ топорôвъ, грохôтъ спихованыхъ балькôвъ такъ и мѣшалось одно зъ другимъ, творячи якусь чудну дисгармонѣйну музику. Мѣжь усею товпою вызначалась одна руда, присадковата постать. Бувъ се жидъ предприемця. Вôнъ ходивъ мѣжь тою гурмою гордый, усмѣхненый, вѣдай радѣвъ зъ обчисленого великого зиску, якій зтягне зъ робучого люду.

Керманичи не вôдбивали ще сплавôвъ на воду, хочь усе вже було въ порядку. Они ще ходили по одному до жида, взяти вôдъ него квѣтокъ на дерево, та кôлька крайцарѣвъ завдатку на дорогу. Вôнъ мабуть не додержувавъ умовленои заплаты, бо пôднесенымъ голосомъ выкрикувавъ:

— Не хочешь тои платнѣ — то йди до чорта! Е васъ якъ смѣтя, то хто небудь поѣде! Тѣшь ся, що и то заробишь!

Гуцулъ не вôдповѣдавъ на то нѣчо, а бравъ лишь то, що жидъ дававъ. Притôмъ кинувъ на него згôрдливымъ поглядомъ тай вôдходивъ, воркотячи пôдъ носомъ „здохбысь,“ або „пропавбысь.“ А хиба-жь се жида болѣло? Вôнъ себе певный, бо-жь вôнъ ту паномъ, вôнъ мае грошѣ, а грошѣ... хиба-жь не знати?

— Но, въ дорогу! — крикнувъ котрыйсь зъ керманичѣвъ — бо вода втѣкне!

Галасъ знявсь великій. По одному стали вôдпыхати вôдъ берега свои дарабы, а кождый кричавъ у голосъ, вымахуючи руками, якъ маютъ ѣхати. За хвилю видко було довжезный шнуръ дарабôвъ, пôдскакуючихъ вôдъ хлюпоту ревучои воды. Передъ вѣвъ блѣдый--худый на лици Гуцулъ — звали его Кузьмою.

Треба мати чимало силы, досвѣду та вправы, щобъ попровадити дарабу. Гуцулъ уже вôдъ дѣтиньства зрôсъ на тыхъ сплавахъ, тожь не дивота, що вôнъ знае найменшій камѣнь въ Черемушу, та кожде небезпечне мѣсце вмѣе зручно выминути.

А ось Черемушь пливе рôвненько, вода сунесь такъ спокôйно, тихо, що въ очахъ здаесь стоитъ на одномъ мѣсци, — для Гуцула плысти по такôй водѣ, тôлько що спочивати; бо дальше каменюка перегородила вузку рѣчку, крôзь неи варитъ вода, выкидаючи въ гору дрôбнѝ срѣбнѝ бульки. Надходитъ дараба. Гадаешь у розгонѣ потоне въ тôмъ водосподѣ. Та де тамъ! Стоитъ на нѣй Гуцулъ, та встромявши въ ревуче мѣсце свôй взôръ, держить ся цупко кермы. Надплыне на мѣсце небезпечне, тебе цѣлого зъ переляку заморозить, запре въ тобѣ духъ и ты дожидаешь лишь тои хвилины, коли катастрофа. Такъ нѣ! Одна хвилиночка — дараба шубовстне легесенько, мовь вывѣрочка, а въ очахъ твоихъ замаячитъ чуприна Гуцула та розхрѣстаный задъ дарабы и далѣ знову плыве рôвно-спокôйно. Наближаесь довше мѣсце ревучои воды, въ котрôй гамувати тôлько, що самохôть шукати собѣ смерти!... Дараба мчить ся, диркаючи о вершки каменюкъ, а далѣ скала, о котру зъ лоскотомъ вôдбиваесь вода. Дараба туй передъ нею и тобѣ увляесь: она розлетить ся въ дрѣбнѝ куски, гримнувши зъ розгономъ — та знову нѣ! — одна мить — керманичь однымъ порухомъ кермы вже на безпечнôмъ мѣсци, лишь задъ дарабы вдарить кôнцемъ о скалу, та сполочесь рясными бризгами, заколихаютъ ся нерôвно стоячѝ вôльно бальки и знову поплынутъ дальше по рôвнôй ревучôй водѣ.

Керманичи на нашихъ очахъ выплыли на рôвну воду, дивлячись на передового керманича Кузьму, котрого всѣ уважали за найбôльше досвѣдченого.

И поправдѣ неодна вже дараба зупинилась зъ нимъ на долахъ и неразъ вôнъ уже заглядавъ смерти въ зубы, та Панъ Бôгъ усе стерѣгъ. Теперь на спокôйнôй водѣ боятись не було чого! — се часъ набираня силъ, хвиля набиваня люльокъ. Вôнъ пустивъ керму, винявъ зъ-за череса люльку-запѣканку, набивъ угорскимъ тютюномъ, та пикаючи еи дививсь впередъ себе. Дививсь, та мабудь нѣчо не бачивъ. У его головѣ розличнѝ думы роемъ снувались; бо и колижь якъ не при люльцѣ розводити думы-мріѣ. Дымецъ сивенкій до такту бухкотить зъ рота, а гадки свобôдно бѣгаютъ, шукаючи по широкому свѣтови полекши и розрады. — Надъ чимъ призадумавсь Кузьма, догадатись легко. Его худо-блѣда ажь выжовкла тварь зъ позападуваными вылицями, не вѣщувала великого раю въ его хатѣ, а противно кождый мôгъ запримѣтити, що якась важка журба та горе впились мовь пявки въ его мозокъ, та мучать его безъ выпочинку. Цѣль его подорожи — се одиноке а горяче задушевне бажане роздобути для родины хлѣба. Одно се слово „ѣсти“ выстарчить, щобъ кинутись у страшну дорогу, не зважаючи на нѣякѝ небезпеченства. Вôнъ уже числивъ зароблени грошѣ, що вôнъ за нихъ купить, кôлько до хаты принесе! А стратити не смѣе шелюга. Адже-жь знае, яка потреба у него въ хатѣ!... а жѣнка пращаючись зъ нимъ хиба не пригадувала?... О! вôнъ се дуже добре тямить, вôнъ не такій якъ инши. Заразъ, тôлько вôддасть дерево, возме грошѣ, втѣкне вôдъ цѣлого товариства, щобъ не впасти въ покусу, та чимъ скорше почвалае до любои жѣнки та дрôбныхъ дѣточокъ.

И ось вôнъ середъ дороги, пôдганяе себе, щобъ ще за днины бути въ хатѣ; ось и его загорода. Дѣти его заздрѣли, бѣжуть на выпереки, наставляють свои рученята, пытаючи бат... за гостинцемъ, а наймолодшій пестунчикъ ... друсь перебирае малыми поженятами, вдаючи якійсь танець, плеще въ долонѣ. Жѣнка, дружина его стоитъ передъ хатою изъ згорнеными руками усмѣхаесь любо до чоловѣка. Ему самому становить ся солодко. Охъ! яке щасте для него пôсля такои томлючои працѣ... Дѣти вже коло него, вôнъ схиливсь до нихъ, а они пустѣ повсилялись ему на шию, стискаютъ, цѣлуютъ. Вôнъ пручаесь... просить, щобъ не вдусили... кличе ратунку, нѣбы то розбôйники на него на...

„SVOBODA"

(LIBERTY.)

Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA" Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...	$ 20.00
„ „ Six months	12.00
„ „ tree „	7.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda"

PRINTING OFFICE

Mt. CARMEL, PA.

P. O. Box 13.

Предплата рôчна	2.00
До старого краю........	3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:

To „SVOBODA"

PRINTING OFFICE

P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячѣ приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson str.
S. S. PITTSBURG, PA.

(Продовжене зô стороны першои.)

кого-небудь зъ доброго имени, вôнъ обкидае всѣхъ „грязною слюной", а наконецъ, прирôвнуючи его до пяного бома, що готовъ чѣпити ся кого-небудь и сваритись за що небудь."

Ба не лишь самъ о. Дм., але и его „Компанія", що разомъ зъ о. Дм. „обертае все на выворôтъ, робить зъ чорного бѣле, кричать, що православнѣ попы здирають народъ" и т. д. не выйшла зъ рукъ згаданыхъ оо. цѣлою. О. Дм., о скôлько я знаю, тримавъ ся засады: „свого тримай ся, чуже шануй!" и после того всегда поступавъ; если-жь може коли и помѣстивъ де-що троха вôдмѣнно вôдъ того, якъ оно направду сталось, то се певно лишь длятого, що бувъ недостаточно поинформованый, (такъ само пр., якъ о. Хотовицкій въ 14. ч. Пр. Ам. В.) — але не длятого щобы „допечи", або бридко представити православныхъ. Такъ само мабуть поступала всегда и его „компанія".

Що до „Свободы", то умысныхъ ложей она нѣколи неподавала и не подае, анѣ не есть выдавана длятого, щобы обкидати другихъ болотомъ и ихъ чернити. — „Свобода" не назвала такожь ще нѣколи православія вѣрою чортôвскою, проклятою, або глупою, такъ якъ называвъ „Пр. Ам. В." унію. Впрочѣмъ о вартости „Свободы" найлѣпше могуть судити нашѣ люде, котрѣ єѣ все и радо читають, а не тѣ, котрѣ языка нашого не знають и дай Боже, чи розумѣють добре прочитане... Назва „уличнои газеты" такожь не може стосуватись до „Свободы"; та я побоююсь, що черезъ дальше помѣщуване подôбныхъ статей, якъ нынѣшна, готова ся назва прилипнути таки до „Пр. А. В."

Чи дописуватель брехавъ, чи може мавъ правду — нехай кождый по прочитаню всего самъ осудить.

Пр. священникъ зъ Ансоніи о. Васильевъ каже, що въ 11. ч. „Свободы" була допись зъ Ансоніи, въ котрôй описано „надмѣрнѣ вымоги за требы зô стороны тамошного православного причта, та що тота платня за требы выносила 10—20 а разъ ажь 36 доляровъ".

Дальше каже о. В., „що дописуватель певно або хотѣвъ доскулити ему и умысно перекрутивъ цѣлу рѣчь въ той способъ, що священникъ читавъ въ церкви скôлько хто за рôкъ давъ колекты, а дописуватель подавъ до газеты, що священникъ по тôлько бравъ за требы", або не зрозумѣвъ всего добре и тому тую ложь написавъ.

Я зъ свои стороны скажу, що властно не дописуватель, але о. Васильевъ чувъ що звонять, та не знавъ де,. а що наплѣвъ такого, то винна сему або крайна злоба (може за те, що люде въ Амсоніи анѣ рушь не хотять переходити на православіе), або нерозумѣне нашого языка. А варта-бъ его добродѣю научитись, если хочете місіонерувати помѣжь нашими людьми. Иншѣ місіонеры учать ся африканскихъ, индійскихъ, ба навѣть хинскихъ языкôвъ, если хотять межи тыми народами проповѣдати слово Боже, а вы навѣть такого вамъ близкого языка якъ малорускій видно не хочете научити ся. Бо еслибъ навчились и розумѣли его — певно не написали бы того. Тажь тамъ въ кореспонденціи (зъ Jersey City, а не зъ Ансоніи) було выразно написано такъ: „Крôмъ того подовѣдувались они, що въ Ансоніи православнѣ не по 3 дол. на рôкъ платять, але по 8, 10, 15, 25, а навѣть 36 дол. оденъ заплативъ, хоть священникъ достае платню зъ Синоду".

И де-жь тутъ бесѣда о требахъ, або о. тôмъ, що вы за требы брали великѣ грошѣ? Тажь тамъ выразно стоить: не по 3 дол. на рôкъ платять (требôвъ прецѣнь нѣхто на рôкъ не платить), але по 8, 10, 15, 25 и т. д., але розумѣе ся не вамъ, тôлько на удержане церкви и другѣ потребы, бо священникъ (т. е. вы) достае платню зъ Синоду. И хтожь теперь лѣпше чувъ де звонили? Дежь тутъ все тое, на що вы кидаете такѣ страшнѣ громы и непотрѣбно кровь собѣ псуете?...

Дописуватель, якъ зъ змыслу цѣлои дописи и порôвнаня тыхъ пару слôвъ зъ попередными видно, хотѣвъ показати, що такихъ полекшей матеріяльныхъ, якѣ обѣцювали декотрѣ апостолы при переходѣ на православіе нема, и показавъ на примѣрѣ въ Ансоніи. Що се добровольнѣ жертвы тѣ 10, 25, 36 и т. д. дол. сегожь дописуватель не перечивъ, тай взагалѣ кождый добре знае, що тутъ екзекуціи на тое нема.

Що правда, я чувъ вôдъ людей въ Ансоніи, що о. В. на мітингахъ братскихъ стягае до касы церковнои мѣсячне братске, если братъ мѣсячного на церковь не заплативъ — але я тому не хотѣвъ нѣколи вѣрити и теперь за правду сего не подаю. Еслибъ однакъ въ тôмъ родѣ щось бувъ дописуватель помѣстивъ, тогды вже скорше мавъ бы о. В. право накинутись на него, але такъ нѣ сѣло, нѣ пало а за-для того лишь, що не зрозумѣвъ газеты писанои по руски — се справдѣ и жалко и стыдно...

По настоятелю ню-йоркской церкви, редакторѣ дух. газеты и чоловѣцѣ, що скôнчивъ духовну академію, належалобъ ся сподѣвати троха больше холоднокровности и здержанности, якъ се показавъ о. Васильевъ; та на жаль и тутъ справдилось се, що надѣя здѣйснюе ся рѣдко. О. Х. хотѣвъ мабуть перевысшити ще своего товарища; а що о. Дмитровъ и „Свобода" стоять ему костею въ горлѣ, то постаравъ ся вызискати тую способность на тое, щобы имъ якъ найлѣпше досолити...

О. Хотовицкій каже, що О. Дм. и Ко., нападають на православныхъ священникôвъ, будто бы „тѣ деруть съ народа непомѣрны цѣны за требы", кричать „що священникъ Ансонійской церкви грабить народъ", и священникъ ню-йоркской православной церкви требуетъ за крестины 30 долларовъ на ризы" и т. д. Перейдѣмъ сѣ три точки по порядку. Перше зъ нихъ се чиста ложь. Я не знаю, коли то „Свобода" и О. Дм. и Ко. кричали, що православнѣ священ. обдирають народъ и радъ бы дуже, щобы О. Х. навѣвъ числа „Свободы", въ котрыхъ було писано про такѣ рѣчи. Друге: „Священникъ Ансонійской церкви грабить народъ". Ну се вже просто смѣхъ — впрочѣмъ о тôмъ нема що и казати, бо я навѣвъ вже высше дословну замѣтку дотычной дописи о Ансонійской церкви, зъ котрои навѣть слѣпый побачить якъ О. Х. перевернувъ кота хвостомъ, та що зробивъ зъ него вола. Трете, що священ. ню-йоркской церкви жадавъ 30 дол. за ризы вôдъ чоловѣка, що просивъ его дитину охрестити — се фактъ, котрого и О. Х. не заперечивъ, але ще поправъ, що не 30, але 35 доляр. жадавъ на ризы. Тôлько що фактъ той подобалось О. Х. знову перекрутити. Вôнъ пише, що „Свобода" кричить такъ: „священникъ Ню Йорской православной церкви требуетъ за хрестины 30 дол. на ризы". — Мѣжъ тымъ якъ въ „Свободѣ" стоить выразно: „правосл. свящ. въ Ню Йорку не хотѣвъ одному хрестити дитины, поки не дасть 30 доляровъ на ризы". Отже „Свобода" пише, що не за хрестины жадавъ О. Х. $30. для себе, або що жадае того вôдъ кождого взагалѣ (якъ бы то зô слôвъ О. Х. выходило), але що жадавъ $30. на ризы вôдъ одного, коли той хотѣвъ дитину хрестити, т. е. такъ, якъ оно справдѣ було.

Наконецъ двѣ формальнѣ замѣтки: Згаданый К. Кирчовъ зовсѣмъ „не разгорился со своимъ настоятелемъ, униятскимъ ксендзомъ", анѣ той „ксендзъ" не давъ шлюбу хотѣвшому вѣнчатись въ православной церкви, „въ тотъ же вечеръ". Видно, що и О. Х. достае часомъ не конче вѣрнѣ информаціи.

Невинная допись, а тôлько за-для неѣ крику и злобы. Видно „Свобода", если не схочесь на будуче наразити на напады зô стороны „Православ. Ам. Вѣстника" буде мусѣла вычеркнути зовсѣмъ зô свого словаря слово „православный", вначе буде столкновеніе... — Представителѣ православія повиннѣ однакъ памятати на тое, що въ нашôмъ народѣ е також чувство справедливости и що въ очахъ того народа они не поднесуть, але понижать себе безпôдставными нападами на всѣ, що не е православне.

Jersey City, N. J.

О. И. Арданъ.

За „Свободу" належить ся заплатити!

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

ОСВѢДОМЛЕНЕ НАРОДУ.

(Конецъ).

Зъ усего того, що теперь робить ся въ Галичинѣ крôмъ працѣ надъ усвѣдомленемъ и політичнымъ згуртованемъ масъ народныхъ найвартнѣйшій по моему е тѣ початки систематичнои працѣ науковои, яку зорганізувавъ при науковôмъ тов. имени Шевченка проф. М. Грушѣвскій и яка вже теперь здобувае и товариству и цѣлому нашому народови признане — звѣстно не дома, не середъ широкого загалу Русинôвъ, а по за границями нашого краю, тамъ, де люде займають ся наукою и цѣнять наукову працю. Я чувъ изъ устъ проф. Ягича слова горячого признаня для тои, хочь и якъ поки що скромнои працѣ и слова здивованя, якъ се товариство ухитряе ся при такихъ мизерныхъ фондахъ продукувати такъ богато. А зъ устъ одного польского вченого я чувъ заяву, що те, що теперь робить товариство им. Шевченка, се першій примѣръ такои дружнои працѣ не тôлько въ історіи галицко-руского, але загаломъ въ історіи украинско-руского духового житя. И справдѣ, одиноку паралелю можна пришукати хиба въ короткôй та плôдной працѣ Юго-западного вôддѣлу Географічного товариста въ Кіевѣ 1873—76 рокôвъ. Прикро се сказати, та що-жь, коли правда: вôдъ декого зъ освѣченыхъ галицкихъ Русинôвъ я чувъ такѣ думки: все те, що робить ся въ тов. им. Шевченка, то для насъ люксусъ, робить ся властиво pro fosro externo, не выплывае зъ нашихъ домашныхъ потребъ и въ грунтѣ рѣчи для насъ зовсѣмъ рôвнодушне и непожиточне. Бо навѣть изъ того, що другѣ будуть хвалити нашѣ науковѣ выданя, для насъ властиво, нѣякого реального пожитку не буде. И се говорили тѣ самѣ люде, котрѣ потôмъ страшенно обурювали ся, коли я назвавъ ихъ арґументы арґументами анальфабетôвъ!

Я не буду доказувати, якій невѣрный, поверховный сей судъ. Скажу тôлько одно: наша пôдростаюча молодѣжь сякъ чи такъ буде мусѣла розжувати отѣ науковѣ выданя. Те, що нынѣ для старшихъ поколѣнь е мертвымъ капиталомъ, для молодшихъ стане ся насущною духовою стравою, ляже въ основу новои, ширшои, національнои и гуманнои освѣты. Тôлько сею дорогою, переваривши отѣ науковѣ здобутки, мы можемо выйти зъ епохи дилетанства и безплодного политиканства и войти въ епоху дозрѣлости и практичнои политики. А що и повага та пошана у посторонныхъ не е така пуста рѣчь, якъ се говорять нашѣ мудрцѣ, се не потребуе доказу; бракъ такои пошаны и поваги лежавъ и доси лежить колодою пôдъ ногами кождого Русина, котрый потребуе въ якимъ небудь взглядѣ выткнути нôсъ по за тѣснѣ межи свого рôдного смѣтя.

До мрѣй на тему оживленя, пôддвигненя и розширеня тои науковои а по при нѣй и лѣтературнои роботы мене спонукали двѣ рѣчи. У найновѣйшôй (январскій за 1897 р.) книжцѣ нѣмецкого журнала Byzantinische Zeitschrift (стор. 313—314) я вычитавъ ось яку новинку: „Румуньска семинарія у Липску. Історія румуньскои семинаріи показуе выразно, що и для науки такъ само якъ для вôйны поперед усего треба грошей. Не бажаючи анѣ троха вменщувати заслуги д-ра Вайганда (директора тои семинаріи) треба попередъ усего пôднести, що незвычайно швидкій и сильный розцвѣтъ сего института въ першôмъ рядѣ завдячити треба щедрымъ засобамъ, якѣ дае на него кор. урядъ румуньскій. Семинарія ся заснована для пôддержуваня студій надъ історіею, мовою и лѣтературою румуньскою а заснована въ Липску для того, щобы молодѣ вченѣ, котрѣ тамъ докôнчують свои студіи, могли выгôдно користувати ся богатыми науковыми засобами, якѣ є по бібліотекахъ нѣмецкихъ унѣверситетôвъ. Вôдъ великодня 1895 до великодня 1896 р. въ Румуньскôй семинаріи працювало 21 членôвъ. Рôкъ рôчно выдае семинарія томъ своихъ працъ". Якъ вамъ се подобае ся? 21 молодыхъ ученыхъ пôдготовлюе ся до науковои роботы коштомъ уряду невеличкого краю? А що-жь робить велика со-

---

ли, тай самъ немовь прокинувсь зъ просоня вôдъ того крику. Се справдѣ бувъ крикъ, та не его, а котрогось зъ задныхъ керманичôвъ — крикъ переразливый, пôвный розпуки:

— Держись ляцкого боку!

Кузьма мовь опареный окропомъ здрѣгнувсь, вхопивъ судорожно за керму зелѣзными долонями, та немовь всю свою силу ввôгнавъ у руки, щобъ вôдвернути дарабу вôдъ мѣлкого мѣсця, до котрого якъ разъ его дараба надплывала — та помимо напруги — не змôгъ.

Надплыла филя, пальнула о конець дарабы та завела его на пѣсокъ, а передъ такъ и сперсь о якусь каменюку.

Всѣ вôдразу поняли наближаючу ся страшну катастрофу. Кузьма понявъ еи такожь. Вôнъ бачивъ, що за нимъ плыве въ найбôльшôмъ розгонѣ така безлѣчь дарабôвъ, а спинити ихъ у такôй ревучôй водѣ не сила. Одна хвиля, а слѣдуюча дараба здавить его. Хотѣвъ скакати, але зъ поспѣху нога встромилась мѣжь бальки тай тамъ застрягла. Въ одну мить стала передъ нимъ холодна люта смерть... Згадавъ на жѣнку и дѣти, ажь вôнъ мусить для нихъ жити — а дараба ще туй надъ нимъ. Не надумуючись довго, вхопивъ топôръ: „чахъ" ногу, а самъ вôдбивсь ще другою ногою, хотячи кинутись у воду, але за пôзно... — плывуча блискавкою дараба загремѣла надъ нимъ, вкрываючи его тѣло.

Страшна се була картина!... — Ревъ воды, трескôтъ ломлючихъ ся одна объ другу дарабôвъ, проймаючій до глубины душѣ, верескôтъ ратуючихъ ся Гуцулôвъ, розбивавсь луною вôдъ однои горы до другои.

Хвилька а вже по катастрофѣ.

Черемушь ревѣвъ ще дужше, бючи розлючеными филями о настовбуренѣ впоперекъ рѣки бальки, краями лежали керманичи зъ поломаными руками або ногами, а тѣ що змогли въ часъ выратуватись, лишь позгортали руки.

Тьма народу збѣглась надъ берѣгъ! И знову знявсь галасъ та крикъ якъ при вôдплывѣ дарабôвъ; та сей бувъ трохи вôдмѣнный. Кождый зъ родины прибѣгавъ на мѣсце нещастя, розпытуючи зъ бючимъ вôдъ непевности серцемъ за своимъ чи живый чи мертвый.

Надбѣгла и Кузьмы жѣнка.

— Мôй чоловѣкъ де? — скричала несамовитымъ голосомъ.

— Тамъ! — вôдповѣвъ ѣй хтось зъ гурту, вказуючи на ревучій Черемушь.

Ражена такою новиною уся задеревѣла. Очи станули въ мѣрѣ звернені до рѣки, свѣтили померклымъ блескомъ, тварь набрала чорнои барвы зъ дрôбными жовтыми пятнами: здавалось вся кровь стялась у еи жилахъ. Та сей станъ лишь хвилиночку тревавъ. Мабуть за богато болю наразъ, щобъ вôдъ разу поняти цѣлу грозу нещастя. А той бôль такій важкій и така его сила, що не змôгъ наразъ передертись крôзь горло, дусивсь довго розпираючи гортанку, щобъ выбухнути густымъ звѣрячимъ рыкомъ, та такимъ переразливымъ, що зрушивъ бы чоловѣка зъ найтвердшимъ серцемъ. Опôсля впала на землю, вилась по нѣй мовь пискоръ по пѣску. Дерла пôдъ собою траву, кусала пальцѣ, драпалась по очахъ, вырывала жмѣтками волосе зъ розпатланои головы — здавалось застыне на мѣсци — та нѣ! Немовь бы собѣ ще щось важного пригадала передъ смертію — зôрвалась на рôвнѣ ноги, повела по товпѣ очима набѣглыми кровію, вся мовь упиръ, а вглядѣвши жида, припала ему до нôгъ, стала ихъ пристрастно цѣлувати, тай заголосила вже спокôйнѣйше:

— Паноньку мôй любый, золотый та срѣбный!... Щожь менѣ дѣяти зъ моими сирôтками малыми? Анѣ крихôтки хлѣба нема!... Дай яку пôдмогу, хочь на похоронъ!...

Жида мабуть не вразила людска недоля, — вôнъ мабуть про що иншого думавъ у той хвили; его пекли тѣ настовбуренѣ бальки, котрѣ за кôлька годинъ, спроваджені на умовлене мѣсце, принесли-бъ ему незгôршѣ зиски. Вôнъ озлобивсь за те на жѣнку, що перебила его важку задуму, бо глянувъ на неи згôрдно, цѣдячи слово за словомъ:

— За що тобѣ грошѣ давати? Хиба-жь я тобѣ братъ, або сватъ?

— Тажь мôй чоловѣкъ згинувъ при твоѣй роботѣ, ты намъ за те допоможи — пояснювала Кузьмиха.

— Хиба я ему виненъ! — вôдрубавъ гнѣвно жидъ — вôнъ самъ собѣ виненъ! Пяному все такъ!

Гуцулку перейшла дрожь по цѣлôмъ тѣлѣ вôдъ стôпъ до головы, немовь-бы ѣй розпалене желѣзо приложили:

— Впивавъ бы ся ты такъ до суду-вѣку, якъ вôнъ сегодня впивъ ся!... Тажь вôнъ нѣчогôсенько не мавъ въ устахъ; — дай хочь для дѣтей що!...

Жидови було вже за богато того плачу и нарѣканя; вызвѣривсь на неи своими выпулеными цебулястими очима, та якъ не гаркне:

— Прочь мерзава бабо! Чого мене напастуешь? Та я ще тебе заліцитую за мою працю! Хиба-жь не знаешь, що твôй чоловѣкъ умовивъ ся на мѣсце спровадити дарабу, а додержавъ умовы, га? — и вôдвертаючись вôдъ неи пôшовъ въ иншу сторону.

Гуцулка налякана, щобъ жидъ ѣй справдѣ не забравъ послѣдного зъ хаты, вôдступила вôдъ него, простуючи до хаты.

Цѣлу дорогу голосила на всѣ заводы, проклинаючи жида та свою незавидну долю, а дѣти свигонѣли, дрѣботячи за нею заболочеными нôжками.

Нѣхто не слухавъ плачу нещастнои жѣнки. Голосъ еи жалобы дусивсь мѣжь тыми горами, нѣмыми свѣдками неодного людского горя, а не могучи крôзь нихъ передертись, щобъ хтось за нею унявсь — потонувъ безслѣдно въ розгуканыхъ филяхъ Черемушу.

ЧИ ЗНАЕШЬ ТОЙ КРАЙ...?

(За Гетиимъ.)

Чи знаешь той край, де береза плаче,
Де надъ высокимъ дубомъ чорный воронъ краче,
Де липа крѣслата цвѣтомъ золотѣе,
По могилахъ калина—вдова червонѣе,
— Чи знаешь той край?...

Чи знаешь той край, де жиды панують,
Де бôльше корчмы, нѣжь школы будують,
Де всяка зволочь росте—процвитае,
Де Русинъ мовы рôднои ся встыдае,
— Чи знаешь той край?...

Чи знаешь той край, де е соймъ свôй власный,
Выдѣлъ краевый, громадскій нещасный,
Де наприказъ старостôвъ пословъ замыкають,
Де туземцѣ за моря далекѣ втѣкають,
— Чи знаешь той край?...— Охъ тамъ, охъ тамъ
Правды сказати не вольно намъ!...

борна Украина, щобы пôддержати бодай той слабенькій огникъ науковои працѣ, якій у насъ зажеврѣвъ ся по 60 лѣтахъ нашого „вôдродженя“? Чи дала хочь одному зъ нашихъ молодыхъ ученыхъ можнôсть вôддати ся науковôй працѣ безъ журбы о хлѣбъ насущный? Засновано одно-однѣсеньке товариство для плеканя лѣтературы и науки, тай те черезъ 17 лѣтъ припадало снѣтіємъ, а коли врештѣ вôйшло на свою властиву дорогу, знайшли ся людцѣ, що бажали таки накинути на него ярмо, то-бъ то „обовязокъ — пôдпирати всякій незалежнѝ (т. є. политичнѝ) выдавництва“. А хиба-жь не можливо було бы заснувати у Львовѣ всеукраинску наукову семинарію и посылати туды для студій або бодай для докôнчуваня студій молодыхъ ученыхъ и зъ Украины? — Историки знайшли бы тутъ богатый архивный матеріялъ, при добрôй воли зложилась бы и незла библіотека не тôлько украинскихъ та польскихъ, але и иншихъ словянскихъ книгъ; для філологôвъ галицкѝ, буковински та угро-рускѝ діалекты дали бы дуже вдячне поле для студій (глянте лише зъ якимъ интересомъ студіює угро-рускѝ нарѣчя Шведъ Олафъ Брохъ!), а и историки лѣтературы могли бы ту не одно скористати, хоча тутъ знову конечне фундоване стипендій на поѣздки до Росіи, де є неперебрана сила рукописôвъ. Значить, хоча Львôвъ и не є такимъ центромъ для науковои працѣ, якого-бъ треба бажати (навѣть не такимъ користнымъ, якъ Кієвъ), та проте тутъ одиноке мѣсце, де наукова праця може мати щиро-національный характеръ, де здобуткôвъ еи не треба проводити въ публику краденымъ способомъ або фальшувати для догоды якôй небудь цензурѣ. А блисне краща зоря для Украины въ Росіи, то разъ устроену и введену въ рухъ машину легко буде передвигнути на инше мѣсце користнѣйше для еи розвою. Та якъ бы се пôднесло духа! Скôлько бы сплодило щасливыхъ думокъ и продуктивнои працѣ!

ЗЪ УГОРСКОИ РУСИ.

Дня 9. марта вôдбула ся въ Будапештѣ нова анкета въ справѣ угорскихъ Русинôвъ. Анкета ухвалила меморіялъ, котрый послы Русинôвъ пôдъ проводомъ ужгородского епископа Фирцака передали всѣмъ минѣстрамъ. Президентъ минѣстрôвъ Банфи заявивъ, що знає положене руского народу въ Угорщинѣ и буде старати ся всѣми можливыми способами его поправити. Прирѣкъ такожь сповнити то, що жадає ся въ меморіялѣ. Минѣстеръ рôльництва заявивъ, що посѣлôсть гр. Шенборна роздѣлить ся мѣжь угорскихъ Русинôвъ въ аренды на 26 рокôвъ и що лишь мало бôльше будуть платити вôдъ сумы грунтового податку. А знову минѣстеръ просвѣты обѣцявъ нашѝ церковнѝ школы перемѣнити на краєвѝ, чого мы найбôльше боимо ся, бо въ народныхъ школахъ готовѝ намъ завести мадярщину.

Въ редакціи „Свободы“ можуть дôстати Всч. ОО. Духовнѝ по 1 цнт. за еґземпляръ:

1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

НОВИНКИ.

— Рѣка Миссиссипи выступила зъ берегôвъ и позатоплювала богато домôвъ положеныхъ надъ еи берегами. Зъ тои причины богато є стратъ въ людяхъ, а тѝ що въ часъ змогли поутѣкати, похоронили ся на выстаючѝ горы. Що-дня надходядь грôзнѣйшѝ вѣсти про станъ воды, котра замѣсть опадати, чимъ разъ бôльше здôймає ся.

Цѣкавый чоловѣчокъ.

Одного панка James-a Gordy-a замкнули въ Georgetown за те, що замордувавъ въ Ню Йорку свою жѣнку. При доходженю показало ся, що той пташокъ мавъ щось зъ 9 жѣнокъ а зъ кождою якъ поживъ трохи, покидавъ еи, втѣкаючи на инше мѣсце. При процесѣ мають всѣ его жѣнки спровадити. Не конче то пріятна рѣчь знаходити ся въ шкôрѣ того чоловѣка.

Оригінальный закладъ.

Въ однôй зъ штразбургскихъ реставрацій сидѣло кôлькохъ студентôвъ, забавляючи ся весело при пивѣ. Наразъ увôйшовъ зъ розгономъ оденъ медикъ и закликавъ на кельнера, щобъ той подавъ ему картку потравъ, бо вôнъ такій голоденъ якъ собака.

„Но чей вы не такѝ голоднѝ якъ мôй Неро“ — вôдповѣвъ ему на те оденъ зъ студентôвъ.

„Хто знає!“ — була вôдповѣдь медика. Слово по словѣ, стало въ кôнци на тôмъ, що оба заложили ся, хто бôльше зъѣсть, медикъ чи песъ. Програный має заплатити прогульку за мѣсто ну и понести кошта цѣлои вечери. Рôдъ потравъ выбирає медыкъ. Та що лишь медикъ приказавъ дати зъѣсти, то песъ хутше стрѣпавъ, неперебираючи въ смаку. Було вже по четвертôй потравѣ; медыкъ вже зовсѣмъ небувъ голоденъ, а псиско бувъ бы ще тôлько друге зъѣвъ. Вже роздавали ся помѣжь присутными тихѝ насмѣшки. що властитель пса выигравъ закладъ, коли медыкъ зъ холодною кровю приказавъ ще подати двѣ порціи разового хлѣба. Медыкъ зъѣвъ свою пайку, а коли кинули псови, той обнюхавъ на всѣ боки, облизавъ ся и вôдôйшовъ найспокôйнѣйше, простягаючи ся пôдъ столомъ на спочинокъ. Бо и якъ-жежь ему було брати ся до разового хлѣба пôсля такихъ смачныхъ стравъ. — Розумѣє ся медыкъ выигравъ закладъ.

— Генеральный конзулятъ Сполученыхъ Державъ у Вѣдни розôславъ такій комунѣкатъ „Мѣскій департаментъ въ Вашингтонѣ переславъ менѣ таке письмо: „Пане! Секретаріятъ державный для справъ скарбовыхъ повѣдомивъ нашъ департаментъ письмомъ зъ дня 28. сѣчня 1897 р., що значне число Галичанъ, обманеныхъ фальшивыми оповѣданями, еміґрувало до державы Тексасъ, де вôдтакъ въ наслѣдокъ незнаня мовы англійскои и нѣмецкои, не може нѣгде найти роботы и въ той способъ попадає скоро въ нужду. Тѝ еміґранты зôзнають, що якійсь Мартинъ Залескій зъ мѣсцевости Михалки, выдаючи себе за аґента пароходного бюра Карешъ въ Бремѣ розсылає по цѣлой Галичинѣ вôдозвы безъ нѣякого пôдпису, котрѝ мѣстять фальшивѝ обѣтницѣ, що кождый еміґрантъ дôстане 160 акрôвъ землѣ, разомъ зъ вôдповѣднымъ инвентаремъ, а до того ще и зъ грôшми. Еміґрантъ Онуфрій Никорукъ заявивъ крôмъ того, що одержавъ вôдъ згаданои бременскои аґенціи листъ, въ котрôмъ тѝ обманчѝ обѣтницѣ Залеского потверджували ся. На жадане державного секретаря для справъ скарбовыхъ, подає ся Вамъ до вѣдомости тѝ зôзнаня, въ надѣѣ, що будете могли зарадити що треба, абы въ Австріи звернено увагу публики на тѝ обманства и въ той способъ причинити ся до здержаня такихъ сумныхъ случаѣвъ. Вѣдень 8. марта 1897. — Максъ Джедъ, ґенеральный консуль“.

— Мѣжь Шамокінъ а Mt. Carmel въ лѣсѣ стоить головный складъ пороху. Дня 1 цвѣтня о 10 год. 40 мін. въ ночи експльодувала пороховня зъ невыслѣдженыхъ доси причинъ. Гукъ вôдъ тои експльозіи чути було ажь въ Mt. Carmel, мѣстѣ вôддаленôмъ 8 миль анг.; въ домахъ положеныхъ въ двомилевôмъ вôддаленю повырывало шибы. Зъ людей лишь двохъ зôстало покалѣченыхъ, Шкоду числять на 20 тысячь долярôвъ.

— Нашъ дописуватель чест. А. Костикъ зъ New Kensigton, Pa. доносить:

Дня 29. марта Михаилъ Лосъ выбравъ ся за роботою до Пітсбурга. Зъ невыслѣдженыхъ доси причинъ знайшовъ его вачманъ на желѣзници Allegheny Valley R. R. забитого въ страшный способъ. Цѣле тѣло перетяте було на двѣ половины, кожда майже часть лежала окремо, а на головѣ мавъ богато ранъ якъ бы вôдъ ножа. Выглядало такъ, якъ бы нещасный упавъ жертвою якогось злочину. Покôйный бувъ Русиномъ, родомъ зъ пôдъ Нового Торгу, численъ 26 лѣтъ. Не належавъ до жадного товариства.

Другій знову Русинъ Ив. Довжицкій зъ Довжисъ, повѣта Сяноцкого померъ по трохъ дняхъ слабости, переживши 20 лѣтъ. А поневже не належавъ до жадного товариства и не має ту жадноп родины — мѣсто похоронило его власнымъ коштомъ.

Коли тота наша байдужнôсть уже разъ скôнчить ся? Тотѝ два помершѝ молодцѣ най будуть пересторогою для всѣхъ тыхъ, що то кажуть, що они молодѝ и вмирати не гадають а затѣмъ не потреба имъ платити вкладокъ до „Союза“. Та-жь помѣркуйте лишь добрѝ люде, чи вы брали контрактъ зô смертію? А она не пытає чи ты молодый чи старый; впаде, зôтне голову, а потому нема навѣть кому похоронити грѣшного тѣла! Завзываємо Васъ всѣхъ еще разъ: хто не належить еще до „Союза“, най чимъ скорше записує ся. А якъ запишешь ся чоловѣче, будешь мôгъ бодай спокôйно спати.

ГДЕ ЗНАХОДИТЬ СЯ?

Михаилъ Павлякъ хотѣвъ бы дôзнати ся о своимъ братѣ Стефанѣ Павлякъ, родомъ зъ Галичины, села Перегримкъ. — Вже 3 лѣтъ минуло, якъ опустивъ вôнъ Майфѣльдъ и вѣсть о нѣмъ пропала — отже радъ-бымь ся довѣдати про его адресу. Хто бы о нѣмъ знавъ, най дасть знати до мене, а дôстане **10** дол. нагороды.

MICHAEL PAWLAK
P. O. Box 34
Mayfield, Pa.

Справы робôтничѝ.

— Hazleton, Pa. Въ тутешнôй околицѣ робота иде дуже слабо. Богато брехъ робить лишень по пôвъ часу, а другѝ цѣлкомъ ничь не роблять. Много людей є ту безъ роботы и страшну терплять нужду, а и тіи котрѝ мають роботу, заробляють ледви на жите. Всѣ тутъ були тои надѣѣ, що коли займе мѣсце президента Mc-Kinley, настануть добрѝ часы, а теперь показалось, що якъ було такъ и есть, если не горше.

— Shamokin, Pa. Робота рушилась троха, та не богато. Рединьскои компаніи брехи мають выробити — якъ говорять люде — въ тôмъ мѣсяци 20 дней, то значить, що буде робити тыжнево пять дней по три кводры. Чи такъ буде, побачимо. Икричь и Швамъ розпочали роботу вôдъ 1. апрѣля, выробили два дни въ тôмъ тыждни, а якъ буде дальше робити, нѣхто не знає. Надѣя есть, що буде добре ишла робота. Людей глядаючихъ роботы, есть ту такъ богато, що нѣкому не радить ся приходити ту теперь за роботою.

— Коли будуть Васъ змушувати куповати що въ компаничныхъ сторахъ, то уважайте, що такій поступокъ пôсля закона краевого караєсь вязницею и карою грошевою. Такъ зробили власти зъ S. D. Stocktonомъ, бувшимъ директоромъ копалень въ Des Maines, Индіянѣ.

— Мають побудовати незадовго велику фабрику бѣлои бляхи въ Warren, Ohio. Кобы лишь тамъ завсѣгды робота йшла!

— McKesport, Pa. Тутъ не иде робота еще такъ зле, однакъ народу безъ роботы є повно. Въ Duqusne (Дукенъ) робота иде стало, але роботу дуже тяжко дôстати.

— Younstown, O. American Tube and Iron Co. выдала вôдозву, въ котрôй повѣдомляє робôтникôвъ, що вôдъ 23. апрѣля буде знижена платня робôтникôвъ о 10 процентъ. Въ фабрикахъ тои компаніи працює 350 робôтникôвъ. Суперинтендентъ тои компаніи заявивъ, що есть змушеный знижити платню длятого, бо и другѝ компаніи тоє саме здѣлали. Заявивъ вôнъ дальше; що во всѣхъ вôддѣлахъ фабрики буде ити робота стало и що въ мѣсяци септембрѣ буде установлена стала платня.

— Johnstown, Pa. Вôддѣлъ ч. 2. Cambria розпочавъ роботу на неозначеный часъ. Надъ 100 людей дôстало роботу. Въ тôмъ вôддѣлѣ не працювано вже рôкъ. Богато ту людей безъ роботы.

— Фабрики стали и бѣлои бляхи въ Вашинґтонѣ, Па. мають бути побôльшенѝ. Теперь працює тамъ 150 люда.

— Въ Ню Йорку 6000 люда занятыхъ при корабляхъ

— Въ Чікаґо страйкує 2000 гарбарôвъ.

ЗАПЛАТИЛИ ЗА „СВОБОДУ“ ВЪ МѢС. МАРТѢ:

Jersey City, N. J.	
Павло Чухта	$1.00
Е. Шпакъ	1.00
В. Вахновскій	1.00
New York, N. Y.	
Ив. Парилякъ	2.00
Юстина Вугель	1.00
Алекс. Еденъ	1.00
Corning, N. Y.	
П. Стопенъ	2.00
English Center, N. Y.	
Илько Глива	2.00
Elmira, N. Y.	
А. Варіянъ	2.00
Shamokin, Pa.	
Бенед. Талпашъ	1.00

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ“

Якъ сто лѣтъ тому судили людей?

Въ давнѣйшихъ середныхъ вѣкахъ було таке право въ судахъ, що судія не смѣвъ самъ потягати до одвѣчательности чоловѣка за якусь провину, доки не зголосивъ ся покривдженый и самъ не внѣсъ скарги. Та згодомъ, коли до судôвъ войшли люде свѣцкй, вышколенй въ розмаитыхъ правахъ, постановили таке, що кождый пôдпадае пôдъ судъ, хто лишь провинитъ ся. О той провинѣ мавъ переконати ся судія самъ, а если не мавъ доказôвъ, выстарчило, якъ двохъ свѣдкôвъ зôзнало пôдъ присягою, що той або сей въ тôмъ або тôмъ провинивъ ся.

Та що дуже трудно можбуло знайти такихъ свѣдкôвъ, бо зброднярь, або якій ...й якъ бравъ ся до ...сь злого, не потребу...ь до того свѣдкôвъ, тому ...дѣ не мали иншого способу якъ приневолити оскарженого признати ся до вины. Вôдъ 13-го столѣтя почали вживати способу дуже вôдповѣдного до грубыхъ обычаѣвъ часу; були то тортуры, полягаючй на дроченю оскарженого доти, доки не признавъ ся до вины. Всѣ европейскй суды послугували ся тымъ средствомъ ажь до кôнця 18-го столѣтя.

Рôжниця вживаня тортуръ зависѣла вôдъ краю. Въ Парижу примѣромъ и майже въ цѣлôй Франціи, клали оскарженого на лавѣ, въ уста закладали лѣйку и доти лили до неи воду, доки оскарженый не признавъ ся до вины. Се була проба ...одою.

Въ Нѣмеччинѣ була вживаню такъ звана баль... Оскарженому звязували ...и, до нôгъ присилювали ...икій тягарь, котрый цѣле тѣло вытягавъ въ струну, тодѣ пôдношено нещасливого въ гору за помочію бльока и спущано его нагло въ долину такъ, що ...дъ потрясеня всѣ члены ...ѣла выскакували зъ суставôвъ. Въ Ишпаніи були въ ужитю дибы. Стискали ту ноги оскарженого помѣжь двѣ дошки, а потôмъ молотомъ вбивали помѣжь ноги ... дошку клины — ажь кос...и пукали.

Де-инде стискали клѣщами пальцѣ, доки зъ пôдъ нôгтей не выйшла кровь и т. д. Тортуры змѣняли ся ...ле всюды була одна засада: Если оскарженый не ...ризнававъ ся до вины — ...яти его на тортуры. Тре... було великого запеки, ...объ не признавъ ся до ...очину чи виненъ чи нѣ. ...звычайно при тортурахъ ...навали ся всѣ, та коли ...привели передъ судіѣвъ ...мъ казали ему тй зô... повторити а вôнъ ...ъ заперечивъ, брали его ...ъ на муки. Еслижь такъ ...аряло ся кôлька разôвъ, ...карженый пôдчасъ тои ...ы не сконавъ, для бра... доказôвъ пущали его на ...ю, та звычайно вже ка...кою на цѣле житє. А ко... и довели ему провину вы...авали засудъ позаочно. И ...акй суды тревали довгй ...ѣки и замѣсть того, щобъ ...ъ по-троха зносити тотй ...ньства, они ще приду...али новй способы мукъ. ...жде майже мѣсто мало ...ого ката, свою шибеницю и обширне мѣсце, де тратили засудженыхъ на смерть. На муки нещасливыхъ приходило дивити ся цѣле мѣсто — такй дикуньства були найбôльшою розрывкою голоты.

Такій вымѣръ справедливости перетревавъ ажь до кôнця 18-го столѣтя. Ажь вôдъ революціи французкои зачали зносити всѣлякй дикуньства зъ середныхъ вѣкôвъ.

А въ теперѣшныхъ часахъ, хиба не ма ще останкôвъ зъ тыхъ поганыхъ часôвъ. О є нихъ ще досить, тôлько що они вже менчй а люде чимъ разъ бôльше приходять до розуму и заводять собѣ мудрѣйшй и человѣколюбнѣйшй порядки.

...олись, трудись, учись, до „СОЮЗА“ запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, „СВОБОДУ“ читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грошь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“, ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.